

تحلیل فلسفی و زیباشناختی نقاشی «گل و مرغ» در مکتب اصفهان

فاطمه رحیمی^۱، مریم رحیمی^۲

۱- استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، ایران.

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه هنر اصفهان، ایران.

چکیده

یکی از سبک‌های بدیع در نقاشی ایرانی، سبک «گل و مرغ» است که نقطه آغاز آن به آثار هنرمندان قرن یازدهم هجری قمری در مکتب اصفهان می‌رسد. برخی از منتقدین هنری مدعی هستند که نقاشی‌های گل و مرغ در مکتب اصفهان تنها بیانگر نگاه ناتورالیستی هنرمندان عصر صفوی است. اما با تأمل و دقت در این نوع آثار به نظر می‌رسد نمی‌توان به سادگی آن را ماحصل نگاه صرفاً طبیعت‌گرایانه هنرمند دانست. از این‌رو نویسنده در این مقاله در پی پاسخ به این سوال اساسی است که چرا این نگاره‌ها را نمی‌توان به بازنمایی و کپی‌برداری از عناصری نظیر پرند و گل تقلیل داد؟ نویسنده در این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی در وهله اول به تجزیه و تحلیل عناصر ساختاری نقاشی گل و مرغ در آثار هنرمندانی چون رضا عباسی، محمد زمان، شفیع عباسی و معین مصور پرداخته و سپس در وهله دوم وجه شاعرانگی و خیال‌انگیزی این سبک از نقاشی ایرانی را در مکتب اصفهان مورد بررسی و واکاوی قرار داده است. نتایج پژوهش نشان داد در این دست نگاره‌ها هنرمند تا حدودی توانسته به یک سازگاری و پیوند بین سنت‌های تصویری هنر شرق از یک سو و سبک‌های ناتورالیستی و واقع‌گرایی نقاشی اروپایی از سوی دیگر دست یابد. این نقاشی‌ها از نظر محتوایی بیانگر حس زیباشناختی هنرمند و توجه او به زیبایی‌های جهان آفرینش است. هنرمند در ورای نگاه طبیعت‌گرایانه خود در صدد است تا جهانی خیال‌انگیز را ترسیم نماید؛ هر چند در فهم درونی و ترسیم این فضای شاعرانه یک کشاکش درونی در ذهن هنرمند بین انتخاب یک بازنمایی و تصویرپردازی واقع‌گرایانه صرف یا طراحی و القاء یک فضای خیالی با بار مضامین فلسفی را می‌توان مشاهده نمود.

کلیدواژه‌ها: سبک گل و مرغ، ناتورالیسم، هنر شرقی، نقاشی ایرانی، مکتب اصفهان